

NARODNI DELAVEC

Izhaja v Trstu
vsako sredo opoldne.

Rokopisi se ne vra-
čajo. Nefrankovana
pisma se ne spreje-
majo.

Uredništvo in upravnštvo
ul. del Lavatoio
št. 1, I.

TELEFON 18-67.

Posamezne štev. se
prodajajo po 6 vin

Inserati se računajo
na milimetre v širo-
kosti ene kolone, in
sicer po 8 vin. za
vsaki mm. Za več
nego 10kratno obja-
vo pa po dogovoru.

Naročnina za celo
leto K 4.—; za pol
leta in za četrt leta
razmerno.

■ Glasilo „Narodne delavske organizacije“ v Trstu. ■

Organizacija narodno-so- cijalnih železniških usluž- bencev na Češkem.

Minolo nedeljo je naša organizacija imela čast pogostiti poleg državnega poslanca Klofača, tudi d.ž. posl. Buřivala, ki je ustanovitelj in vodja močne organizacije železniških uslužbencev na Češkem (Zemská Jednota zřízenců dráh v král. Česku). Ta najmočnejša deželna organizacija svoje vrste je v vsakem pogledu vzorna in dokazuje, kako skrb gojijo narodni socialisti na Češkem za dobro uspevanje iste in izdatno pomaganje svojim členom. Socialni demokrati se sicer tudi tam iz konkurenčne zavisti zaganjajo proti narodno-socialni organizaciji, ali ravno moč iste dokazuje, kako se delavstvo iste drži, dokaz to, da je velkoristna in bolj izdatna, nego socialno-demokratska organizacija.

Da dobimo mali pojem o moči organizacije narodnih železniških uslužbencev na Češkem, naj navedemo nekoliko statističnih podatkov iz letnega poročila te organizacije v l. 1907.

Pripominjamo, da to poročilo je naravnost klasične vzornosti. Iz njega odseva vse delovanje organizacije do najmanjših podrobnosti; zasledovati je mogče, kam je šel i najnezatnejši znesek. Kakor vemo, je v tem pogledu drugje nekam drugače.

Članstvo organizacije je znašalo koncem l. 1907 nič manj nego 17.085 železniških uslužbencev, število to, ki vzbuja respekt i nasprotniku. In to število rase od dne do dne, kar je pač najboljši dokaz, kako zaupanje uživa pri stanu železničarjev ta organizacija, to je ono zaupanje, ki izvira iz resničnih koristi, ki jih ista doprinaša delavstvu.

Impozantno naraščanje števila članov te organizacije je razvidno iz sledeče tabele, pri čemur pripominjamo, da traja organizacija se le 10 let:

Koncem l. 1898	členov	138
„ „ 1899	„	1.470
„ „ 1900	„	2.706
„ „ 1901	„	4.661
„ „ 1902	„	6.122
„ „ 1903	„	7.464
„ „ 1904	„	8.860
„ „ 1905	„	10.523
„ „ 1906	„	13.860
„ „ 1907	„	17.085
„ „ 1908 računa se na podlagi dosedanjih po- datkov	členov	22—23.000

PODLISTEK.

Oslova štorija v Bosni.

Češki spisal: Jaroslav Hašek.

Na mejah Bosne in Srbske nahaja se avstrijska trdnjavnica. Spodaj, še v Bosni, je vas Crna Bara in pri njej je bunar, vodnjak, kamor so hodili z avstrijske trdnjavnice po vodo. Pošiljali so tja po vodo osla s podčastnikom in dvema vojakoma. Osel je nosil mehe z vodo in je bil militarist.

Kdor namreč ni imel na sebi avstrijske uniforme se ni smel oslu približati, če so vojaki za mehe vodo zajemali z bunara. Tedaj je brcal, rigal in grizel, kratko in malo kazal je nekako sovraštvo proti čakšiom, hlačam Bošnjakov, čemur se seveda ni mogel čuditi nobeden razsoden človek, kajti osel je živel na trdnjavnici že nekoliko let, v njenem okrožju se je tudi veselo in svobodno sprehajal.

Po noči pa je v hlevu stražil mejo.

Kakor se je namreč kaj na srbski strani ganilo tedaj je začel mili in pridni osel strašno rigati, dokler ni probudil posadke. Z njim vred je delal največji sunder pe-

Kako veliko uradno delo treba premagati v taki organizaciji, o tem najbolj priča število vložnega zapisnika, v katerem se vpisuje vsa korespondenca podružnic na matico in matice same. V letu 1907 je to število naraslo na 8075, poleg tega je bilo v dobi pasivne rezistence v oktobru 1907, vprizorjene pri privatnih železnicah, odposlano nad 650 ekspresnih dopisov, telegramov itd., tako, da prejšnje število rase na 8725! — Koledar železniških uslužbencev, kateri je bil l. 1907 izdan za l. 1908, je dosegel 10.450 odjematelev. Najbolj zadovoljiv pojav je seveda finančno stanje. Leta 1907 je denarni obrat organizacije znašal K 516.325 98, dispozijski fond organizacije pa znaša K 30 212 93. Gotovo imponujoča statistika.

Še nekoliko številk, ki naj ilustrirajo moč te organizacije!

Pravovarstveni urad, v katerem deluje več odvetniških moči, specializiranih v železniško-pravni stroki, je posegel l. 1907 v 720 slučajih za splošni trošek K 8484 52.

Konsumno društvo, nad katerim razpolaga železniška organizacija je imelo l. 1907 lep obrat K 754.079 15. Organizacija ima tudi svojo posojilnico, zadrugo z omejenim poročtom ki je istega leta dosegla obrat K 116.588 79.

Že te cifre dokazujejo, da se gre tu za močno organizacijo. O uspešnem delovanju iste na gospodarsko-mezdnem polju pa hočemo drugič poročati.

Kakor je bilo sklenjeno na nedeljskem popoldanskem sestanku N. D. O., pri katerem je referiral poslanec Buřival, se v Trstu kmalu skliče shod železničarjev, ki naj položi temelj k pristopu naših železničarjev k tej močni organizaciji, ki stremi za tem, da združi pod svoje okrilje vse dosedaj zapostavljeno slovensko železničarstvo na Avstrijskem. Vže iz gori navedenega sledi, da si smemo šteti v veliko zadoščenje združitve s tako organizacijo, kakršna je češka organizacija železniških uslužbencev.

Češka drž. posl. Klofač in Buřival v Trstu, gosta „N. D. O.“

Nestrpno pričakovana prispela sta zastopnika bratskega nam češkega naroda v Trst kakor gosta „N. D. O.“ Drž. poslanec tov. Klofač prišel je že v soboto zvečer, dočim je državnozbornski poslanec tov. Buřival, zadržan shodom na Budjevicah, prišel šele v nedeljo dopoldan.

Na čast milim gostom priredila je N.

telin kantinerja, ki se je tekom časa popolnoma užil vojaškega duha.

Kadar so se ponoči peljali kmečki vozovi na srbski strani, tedaj se je sprivil petelin na petje in tako so živeli vsi varno na tej trdnjavnici, kajti stražila sta jo osel in petelin.

Ziveli so v strahu božjem. Kar na enkrat pa se je pripetil slučaj, ki je popolnoma uničil mir cele posadke, mir okraja in sprivil deželno upravo Bosne v veliko razburjenost. Predmetom te veleizdajske afere je bila koza Branka Nušiča.

II.

Prej nego preidem k pravemu pripovedovanju te veleizdajske afere, pri kateri oledeni kri vsakemu dobremu državljanu, dovoljum si na kratko spregovoriti o Bosni in Hercegovini in sploh o okupiranih deželah, kot je to razkladal en moj prijatelj nekemu Francozu:

„Avstro-Ogerska se deli v Avstrijo in Ogersko in okupirane dežele.

Te zopet se delijo v Bosno, o kateri se ne sme govoriti, in v Hercegovino, o kateri se sploh ne sme govoriti. Potem pride Novi Pazar, o tem se tudi ne sme govoriti.“

„In dalje?“ je rekel Francoz. „O tem

D. O. v soboto zvečer v gledališni dvorani „Narodnega doma“ sijajen delavski večer. Že zunanja slika ki jo je nudila velika dvorana, je bila kaj slikovita. Do zadnjega kotička napolnjena s skoro samimi delavci. Na ospredju odra razvit naš simbol, modra zastava N. D. O. v znak narodne žalosti radi nedolžno prelite krvi v Ljubljani, v črno ovitaa. Na odru en pevski delavski zbor. A vse okoli navdušenje, ki se je v kratkih povspenjala do prave ekstaze..

Ko je v dvorano stopil drž. posl. tov. Klofač, spremljan od odbora „N. D. O.“ ga je pozdravil vihar navdušenja, ki si je dajal izraza v „nazdar“ klicih in mahanju robcev. Tam, pod našo zastavo, je sel tov. Klofač, nakar je predsednik tovariš dr. Josip Mandič vstal in v imenu „N. D. O.“ prisrčno pozdravil milega gosta in ga predstavil občinstvu, ki je kakor en mož vstalo se svojih sedežev in gosta zopet viharno aklamirilo. Ko se je ta vihar nekoliko pomiril, je predsednik dr. J. Mandič v krasnem govoru izrazil radost, da nam je dano pozdraviti poslanca Klofača kakor zastopnika čilega češkega naroda in kakor zastopnika ponosnega češkega delavstva. „Ko nam je obljubil — je dejal govornik — da nas obišče dne 27. t. m., nismo vedeli, da bo mej tem časom naša mila domovina okrvavljena. Naš mili gost je prišel k nam v težkih časih, po krvoprolitju v Ljubljani, in zato se mi temveč nadejamo pomoči od njega in njegovih somišljenikov. Poslanec Klofač je prišel v Trst, dasiravno besni v češkem deželnem zboru furor nemške obstrukcije.

Prišel je v Trst, da položi prvi kamen za hram češko-slovenskega, slovenskega delavskega bratstva. In tukaj je dr. Josip Mandič v vznešenih besedah se spomnil razvoja češkega industrijalnega življa, češkega naroda, ki je pomočjo svojega naravnega instinkta, svoje železne volje in svoje velike etične podlage se razvil iz peščice ljudi, ki je lahko „stajala pod eno streho“, do močnega leva, strah in trepet nasprotnikom Slovanstva, a ponos in tolažba za vse nas, majhne in potlačene Slovence. Razpravljal je o potrebi koncentracije vseh slovenskih delavskih elementov in napil posl. tov. Klofač-u, kakor zastopniku idej, ki nam odprejo novo obzorje kot Slovani, kot delavci!

Občinstvo je burno aplavdiralo govorniku, na kar je vstal in spregovoril posl. Klofač. Ovacije, ki mu jih je prirejalo občinstvo, so se vsaki čas ponavljale. Govornik je moral takorekoč paziti na hip, ko se je vihar ovacij nekoliko

dalje se tudi ne sme govoriti“, končal je prijatelj svoje predavanje.

III.

V Crni Bari je živela zadovoljno koza Branka Nušiča, katera je po naklonjenosti usode preživela pred leti ono grozno katastrofo, ki je doletela vse koze v Bosni in Hercegovini. Deželna vlada je namreč posekala gozdove in potem se je zmislila, da so tega vničenja gozdov krive koze. Te ničvredne živali oglodavajo grmovja in drevje. Deželna vlada je torej izdala ukaz, da se morajo do gotovega roka vse koze v Bosni Hercegovini snesti, sicer da bodo lastniki koz postavljeni pred vojaško sodišče.

Branko Nušič je rešil svojo kozo s tem, da jo je peljal onstran meje. Ko pa je bil ukaz od vlade razveljavljen, ker je bratranec nekega načelnika deželne vlade zdravnik predpisal, da mora piti kozje mleko izpod Sarajeva, pripeljal je zopet Branko Nušič svojo kozo na bosansko ozemlje.

To je bila jako prebrisana žival, ki je spoštovala ukaz deželne vlade in ni oglodavala grmovja in drevja, na kateri zločin je razpisana v Bosni in Hercegovini kazen smrti. Koza ne more rekurirati in v Bosni bi ji to tudi presneto malo koristilo. Koza Branka Nušiča je tedaj spoštovala

polegel, da je nadaljeval svoj govor. Govoril je češki, vendar so ga naši delavci prav dobro razumeli, ka ti komaj je z govorom došel do kake vzvišenejšje točke, komaj da je zaključil kak stavek, že je zopet začelo vršeti po dvorani. Govornik je dejal, da mu imonira način, kakor se ga je vsprejel. Dalje je dejal, da je ravno delavstvo moč Slovanstva. Nekoč se tega ni razumelo. Boj za narod je v prvi vrsti stvar delavstva. „Delavec ima dolžnost — je dejal — biti se za narod, ker narod je on, in se torej bije za-se. Sovražniki naši razpolagajo s kapitalom in so organizirali tega. Mi pa imamo le roke in moramo roke organizirati!“

Povedal je, da so imeli češki delavci vedno pred očmi slovensko narodno-socialno organizacijo — slovensko internacionalo. Priporočal je, naj bi se slovenski in češki delavci medsebojno obiskovali. Priznal je, da ima naša „N. D. O.“ — čeravno je še mlada — dobro in trdno podlago. — Trst in Praga da imata za Slovanstvo največi pomen. — Če pa hočemo nekoč stati trdno na svojih lastnih nogah, tedaj si moramo vsrtati slovenski socializem, kajti socialna demokracija nam le veže roke, mesto da bi nam pomagala do enakopravnosti! Slednjič je izrazil nado, da se vse slovensko delavstvo združi pod zastavo narodnega socializma.

Seveda zopet ni bilo ni kraja ni konca ovacijam, ko je govornik zaključil svoj govor.

Na to je tov. predsednik pozdravil prisotne brate Čeha — mej njimi dr. Moravca — in zasopnike podružnic „N. D. O.“ v Pulju, v Biljah in v Ajdovščini, kakor tudi zastopnike v Brdih se vstanovljajočih podružnic „N. D. O.“ Posebno je občinstvo aklamiralo, ko je predsednik izrekel pozdrav prisotnim Rimanjcem.

Na to so še govorili: drž. posl. dr. Rybač, podpredsednik „N. D. O.“ tov. Jaklič, tovariši Kodela, Josip in Ivan Bufon, na kar je predsednik dr. J. Mandič zaključil oficijelni del tega prekrasnega sestanka.

Ves večer sta se pa mej govori vrstili v petju narodnih pesmi pev. dr. „Ilicija“ in pa pevski zbor „Čitalnice“ pri sv. Jakobu, ki sta kakor navadno izvršila na sijajen način svojo nalogo.

Pozno v noč smo se razšli in komaj pričakovali naslednjega dna, da se podamo na

veliki shod v dvorani „Narodnega Doma“, ki se je vršil v nedeljo, dne 27. septembra t. l. ob 10. uri in pol predpoldne. „Edinost“ imenuje ta dan „velepomemben dan „Narodne delavske Orga-

postave. Dvanajst let so jo zapeljevala drevesa in dravesca nasajena na stroške dežele.

Skušnjava je bila včasih grozna, toda koza je vedno zamrmala svoje kategorično: „Ne smem“, dobro vedoč, da živi v deželi vojaške uprave.

Dvanajst let je lepa doba, posebno če uvažujemo, da so navadno koze bitja slabjšega karakterja.

Nekarakternih koz se potepa mnogo po gričih vseh dežel, ni treba da bi to bila ravno Bosna ali Hercegovina.

Toda koza Branka Nušiča se je pošteno klatila po strminah in skalah.

Često so se ji cadile sline po gobcu, ko je videla zelenjavo mladih drevesc, toda njena poštena državljanska krepost je vedno zmagovala. Kadar tako veleava deželna uprava v Bosni, niti koza ne sme biti sladkosnedna. Dvanajst let se je vzdrževala. Bila je to uzorna žival.

A tu se je pripetilo nekega dne, da je bilo mecesnovo drevesce pri trdnjavi, vsajeno pred nekoliko leti v spomin okupacije Bosne in Hercegovine črez noč oglodano. Gnusni zločin je bil odkrit zjutraj ob 5. uri in ob šesti uri so peljali vklenjenega Branka Nušiča k okrožnemu sodišču. (Dalje)

nizacije! In res je bil to za nas in za razvoj naše organizacije velepomemben dan. „Edinost“ pravi nadalje, da je bil ta dan položen temeljni kamen vzajemnosti češkega in slovenskega delavstva, in sicer ne le teoretične, ampak tudi praktične vzajemnosti. O tem bo še govora. Za sedaj — na tem mestu — podamo le v glavnih obrisih kroniko tega velepomembnega shoda.

Shoda se je vdeležilo ogromno, impozantno število delavcev. Dvorana in galerija sta bili natlačeni do slednjega najmanjšega kotička. — Shod je bil sicer napovedan že za 10. uro predpoludne, ali čakalo se je več nego pol ure, na prihod češkega državnega poslanca tovariša Buřivala. Shod je otvoril tovariš predsednik „N. D. O.“ dr. J. Mandić, ki je občinstvu najprej predstavil milega gosta češkega drž. posl. tov. Klofača. „Posl. Klofač — dejal je govornik — je izrekel včeraj na komersko važno besedo, češ, ako bi se socialna demokracija zares ravnala po načelih svojega velikega učitelja Marxa, potem bi bila ista dobra tudi za nas. Ali temu ni tako; za to treba postaviti se na svoje noge. Rekel je tudi, da mi Slovani imamo le roke, te treba torej organizirati. Nadalje, da imata Trst in Praga velik pomen za Slovanstvo. To je vse gola resnica. Jaz nadovezanjem še to, da bode naš narod le tedaj zmagal, ako zmaga ljudstvo, to je demokratična in socialna ideja. V znamenju tek skupnih nam idej je posl. Klofač prišel k nam in mi pozdravljamo njegov prihod, kakor začetek ožjih stikov med češkim in slovenskim delavstvom.“

Posl. Klofač je, viharno aklamirano, izvajal v poljudnem, lahko umevnem češkem govoru približno sledeče:

„Jaz sem Čeh, a vi ste Slovenci! Jaz govorim češki, a vi govorite slovenski. Vendar, dasiravno je mej češkim in slovenskim jezikom nekoliko razlike, sem prepričan da me bode vsi razumeli. Kajti: kar ne bo razumelo uho, bo razumelo srce!“

Na to je nadaljeval: Kar ste pred letom začeli v Trstu, začeli smo mi na Češkem pred 11 leti. Internacionala je bila tudi pri nas, ali prišla je v roke židom. Vrhovni poveljnik iste, dr. Adler, je izišel iz nemškega radikalno nacionalnega taboraja. Mi pa hočemo, naj nam komandira lastni človek. Naša češka organizacija je sedaj jako močna. Kak je naš program? Mi smo idealisti, ne utopisti. Socialno vprašanje pojmuemo tako, da treba skrbeti za razvoj bližje bodočnosti. Teorija proletariatske in končne revolucije ne zadostuje potrebam delavstva. Kako se bodo reševali problemi danes sto let, da prepustimo našim unukom! Za nas je pa bolj važno, da prevdarimo, kako in s kakimi sredstvi se bode moda nes ohranili. Razdelili smo ekonomični ideal od soc. ideala. Glede prvega smo si vzeli za vzor Angleško, da čim prej se v današnjem socialnem razmerju dosežemo čim najboljše pogoje. Ideal socialni je nekaj drugega: ni smeti zamenjati oba ideala. Ta drugi tiči v notranjosti človeka. Dokler mi sami ne bomo boljši, nam zunanja forma, pod katero živimo, monarhija, republika ali socialistična država, malo pomaga. Stremiti moramo po notranji revoluciji človeka, da postanemo boljši. In nacionalna ideja, ta najvišja etična ideja, nas k temu izobrazuje. Za to je nacionalna ideja eminentno socialna. V nas Čehih je narod, ki je bil k smrti ubit, vstal od mrtvila in se prepodil. Zakaj? Radi onih žrtev, za kajere daje moralno silo nacionalna ideja.

Prava demokracija ne obstoja, kjer ne obstaja respekt do dela.

Nikar stan ne sme reči: od nas živijo vsi. Resnica je, da eden živi od drugega. Ako se ednemu slabo godi, trpi tudi drugi. Slovani so večinoma delavski narod; delo treba nam organizirati. Nemoč je mogel napredovati proti jugu, Italijan proti severu le zato, ker delavci niso bili organizirani. Sila slovanskih narodov bo obstajala v organiziranem delavstvu. Socialna demokracija je hotela tudi nas organizirati, zahtevala je pa vse od nas, za nas ni storila nič. Kaj je ista storila proti neenakosti narodov na vseh poljih? Nič. Kaj je ista storila za Vas v Trstu, ki se borite vse 25 let za eno borno slov. ljudsko šolo? Zopet nič! Slov. delavca n. pr. kar brutalno iztiravajo iz Nemškega. Socialna demokracija se ni nikdar ganila. Zato smo si rekli: postavimo se na lastne noge. Kdor je proti narodu, je proti delavstvu. Boriti se za svoj narod, pomenja za delavca: boriti se za se.

Smo socialni in internacionalni, če je treba, v boju proti kapitalu, ali narodni — makar fanatiki v izbojevanju narodnih pravic.

Govornik pozivlja inteligenco, naj gre

k narodu, k ljudstvu. Ne pa delati tako, kakor nemški liberalci.

Tudi pri nas je liberalna inteligenca v tem pogledu grešila. Treba iti k ljudstvu. Inteligenca mora delati za zboljšanje ljudstva, za organizacijo istega. Organizacija ima velik moralni namen. Človek identificira svojo čast z častjo družbe in to vzgaja in povzraša človeka. Nekaj o Ljubljani! Naša monarhija je — Nemoč in Madjar. Krivda tiči v anarhiji med Slovanstvom. Dolžnost naša pa je, da se ekonomično emancipiramo. Treba organizirati konsumente, v prvi vrsti proti nemškemu producentu.

Trst ima za Slovanstvo velik pomen in zlasti Čehi se tega zavedajo. Trst je predmet svetovnega boja. Nemčija mora delati ekspanzivno politiko: hiperprodukcija prebivalstva in industrije jo silita isti; tej ekspanziji smo na poti mi, Čehi in Slovenci. Zato je boj proti nam največji. Drang nach Osten je večji nego si mislimo. Nemško-židovski kapital v Trstu je pionir za pruskega kralja. Naša monarhija ne umeva nevarnosti, ona je dosedaj delala v lastno pogubo.

Nočemo inferiornih in superiornih narodov. Hočemo biti enaki med enakimi. In v to nam pomore emancipacija našega delavstva. Nasproti francoskemu temperamentu, angleškemu praktičnemu in nemškemu doktrinarskemu socializmu postavljamo slovanski socializem srca in bratstva, ki bo še igral veliko svetovno vlogo.

Viharno, ogromno, navdušeno ploskanje je sledilo govoru posl. Klofača. Na to je pa tov. predsednik dr. J. Mandić predstavil občinstvu češkega državnega posl. Buřivala, ki je bil mej tem dospel v Trst in prišel naravnost na shod. Občinstvo ga je burno aklamiralo.

Posl. Buřival je pozdravil shod imenom močne češke železničarske organizacije, kateri on predseduje in ki šteje 23.000 organiziranih členov. Prišel je rade volje v Trst, da bi tu položil temelj k skupni organizaciji železničarjev. Kajti njegovo stremenje je organizirati vse slovanske železničarje na Avstrijskem.

Predsednik dr. Mandić je omenil velepomembnost priklapljenja naših železničarjev k češki organizaciji. Ko se to zgodi, bomo drugače govorili s kamarilami na železnica.

Tov. podpredsednik Jaklič se je kakor železničar spominjal žalostnih izkušenj železničarjev pod socialno-demokratskim vodstvom. Pozval je tovariše, naj se lotijo organizacije. Za njim je še govoril Slavoj Škerlj ki je v jedrnatem govoru pozivljaval slovenske delavce, naj se pridružijo gibanju močnega češkega delavstva, kajti samo na ta način bodo občutili našo moč ne samo kapitalisti ampak tudi avstrijska vlada.

Dr. Mandić se je v zaključnem govoru zahvalil obema govornikoma. To priliko je porabil tudi, da se zahvali za izraz simpatij, izraženih od češkega delavstva povodom obletnice N. D. O. Predlagal je pozdravni telegram zahvale in solidaritete vodstva na Češkem.

Na to je še v lepih besedah poudarjal zgodovinski pomen tega dneva, ko so se sklenili prvi stiki med češkim in slovenskim delavstvom. A na to je ob viharju ovacij zaključil shod, na kar se je občinstvo mirno razšlo.

Popoldne ob 4. uri je posl. tovariš Buřival govoril železničarjem, v dvorani N. D. O. S tem posvetovanjem se bavimo na drugem mestu.

Ali so konsumne zadruga res koristne, oziroma nevarne?

Konsumne zadruga so med vsemi združnimi oblikami dosegle največjo popularnost in je ni dežele ali kraja, kjer se ne bi bilo že skušalo ustanoviti kako konsumno zadruga ali „magazin“. Statistike modernih držav nam dokazujejo s številkami, da je ne samo relativno, ampak celo absolutno od vseh združnih ustanovitev, največ konsumnih zadrug.

Ali so konsumne zadruga res koristne? Imajo li prav delavci, ki se posebno v zadnjem času z vedno naraščajočim navdušenjem zbirajo okoli konsumnih zadrug? Ali narobe? Imajo li prav „meščanski“ krogi in poglavito trgovci, ki označujejo taka početja kot a priori zelo riskantnimi in popolnoma nepotrebni?

Ni dvoma. Konsumne zadruga izvirajo iz potreb, ki zopet izvirajo iz današnjega pomanjkljivega gospodarskega reda, iz krivične in neednake razdelitve narodnega premoženja, katera obvladuje današnjim narodnim gospodarstvom. — Namen konsumnih zadrug je zelo ednostaven. Iste nakupujejo svojim članom blago na debelo,

da ga potem prodajajo istim svojim članom na drobno. V tem zunanjem delovanju tiči velika misija, ki je tekom zgodovinskega razvoja povzpela pridobinske in gospodarske zadruga do nekakega univerzalnega „zdravila“ današnjega kapitalističnega sistema. Končni smoter vsakega združnega gibanja namreč je, ublažiti veliko neednakoost, ki obstoja v razdelitvi narodnega premoženja. Pod geslom „samopomoči“ združiti razvlaščene sloje v svrhu, da se tudi njih stori deležne ugodnosti kapitala. Radi tega skušajo konsumne zadruga omogočiti tudi neposrednim posameznikom iste prednosti, ki jih imajo kapitalisti od tega, da morejo kupovati direktno od producenta, da se jim torej ni treba posluževati posredovalnih trgovcev.

Je li to res potrebno? Pomisliti treba vred vsem, da živimo v dobi, ko se neoprestano draže vse življenske potrebščine. Moka je vsak dan dražja; kava, sladkor, riž prav tako... Pomisliti je treba nadalje, da je delavec navezan le na svojo mezdno. Kakor hitro se podraži ena ali druga življenska potrebščina, občuti to takoj delavčovo skromno gospodarstvo. Vsako podražanje pomenja kakor za vse tako tudi za delavca povečanje njegovih izdatkov. Kje na iskati nadomestila z novim dohodkom? V boju proti delodajalcu za zvišanje mezde? To je gotovo koristno, toda večkrat le hipnega efekta. V parlamentarnem boju proti carinskim tarifam? To je tudi nerecenljivo važnosti, toda vsaj pri današnjih razmerah neodločno.

Kaj je treba torej storiti? Organizirati konsum. Poceniti vse pridelke in izdelke stem, da se odstrani vse postranske in nepotrebne stroške, ki niso direktno zvezani s produkcijo, ki pa upliva na pridelke in izdelke kakor carinski davek, s tem, da umetno podražujejo iste. V današnjem gospodarskem redu vrnila se je namreč med izdovaleca in pridelovalca že cela vrsta posredovalcev, preživnikov, veletrgovcev, špekulantov, potovalnih agentov, akviziterjev in vsak od teh stremi za tem, da bi dostojno vzdržal sebe in svojo družino. Jasno je torej, da se vsak pridelek podražuje vsaj za znesek, ki je potreben, da se oskrbi vse te posredovalce.

Proti temu vstajajo konsumne zadruga. Iste hočejo dobavljati svojim članom pristno, nepokvarjeno blago po zmerni, kolikor le mogoče nizki ceni in na koncu leta še razdeliti čisti preostanek (dividendo) svojim članom, to je svoto, ki se je prihranila s tem, da ni blago šlo skozi dve, tri in več rok, ampak neposredno od pridelovalca h konsumentu, ali vsaj od veletržca h konsumentu. To je veliki gospodarsko-socialni pomen konsumnih zadrug.

Kako je pa v praksi? Rekelo se je pred kratkim časom: Konsumne zadruga ne dajajo svojim članom one udobnosti in koristi, ki jim jih dajejo trgovci. Vrednost konsumnih zadrug za delavsko gospodarstvo je — problematično. Ali je to res? S tem se hočemo baviti v prihodnji številki. Konsument.

Politični razgled.

Delegacije.

Po poizvedbah Budimpeštanskega „Pester Lloyd“ se bosta delegaciji konstituirali še pred 8. oktobrom. 8. oktobra jih cesar sprejme in bere prestolni govor. Za predsednika avstrijske delegacije bodo izvolili najbrže viteza Madejskega. Najvažnejši predmet razpravam bo Bosna. Baron Burian bo baje predlagal, naj se ondi osnujejo okrajna zastopstva. Hrvaški poslanci bodo pri tej priliki ustavno vprašanje docela prinesli na dan, da bodo mogli novdariti svoje državnopravno stališče. Ogrji bodo z Burianovim načrtom zadovoljni. Šlo bo tudi za vojaška vprašanja, zlasti povišanje novincev. Predsednik ogrske delegacije bo grof Zichy. Tako „Pester Lloyd“.

Mi pa trdno upamo, da se bo v avstrijski delegaciji govorilo tudi o drugih stvarih — in da se ne bode opustilo prilike opozoriti slavno skupno vlado na simpatije, ki si jih je c. kr. avstrijska soldateska pridobila pri slovanskih narodih se svojimi zadnjimi — krvnimi nastopi.

Domače vesti.

Pomagajte „baraka“ gori! Nedeljski „Laboratore“ prosi, roti in zaklinja svoje sodruga, da naj mu priskočijo na pomoč z denarnimi sredstvi, ker drugače bodo tisti, ki so garantirali za list močno oškodovani. Nam se pa dozdeva, da ne

more biti stvar tako nevarna, vsaj so vendar socialistični agitatorji vedno kričali o neizmernih „bogastvih“ sodrugov Škarbarja in Pagninija. Obljubovali so, da bosta ta dva gospoda sezidala na lastne stroške delavske hiše in celo „Delavski dom“.

Tudi „Delavski list“ je predminulo nedeljo priredil neko slavnost v svojo korist.

Sodrugi, iščite denar pri tistih ki so vam ga pred volitvami obljubovali, ne pa pri delavstvu, ki ga sploh nima. To je nasvet, ki vam ga dajemo.

Resnica jih bje v oči. V predzadnji številki „Narodnega delavca“ smo poročali o terorizmu, ki se vrši pri delavcih na progih železnice. Gospod sodrug Škrjanc se je čutil radi tega tako užaljenega, da se je pritožil na višjem mestu pri svojih predstojnikih in zahteval stroge preiskave, da bi mogel, za slučaj ugodne rešitve iste, sodnijsko postopati proti uredništvu našega lista.

Prošnji g. Škrjanca se je tudi v polni meri ugodilo in prišlo je do zaslišanja vseh delavcev, ki delajo na progih, pri katerem seveda g. Škrjanc ni smel biti navzoč. No, izid te preiskave ni bil dovoljen za Škrjanca in priganjača Pečarja. Cela vrsta delavcev je potrdila to, kar smo mi pisali o terorizmu in neki delavec je še celo izpovedal, da se mu je žugalo, da ako ne plača za socialno demokratično organizacijo, se ga bode vzlic temu, da dela vže več let na železnici, zapodilo z dela. Proti Škrjancu sicer niso mogli nastopiti, tem bolj pa proti priganjaču Pečarju. Izgovor, da g. Škrjanc ni imel tukaj svoje roke in da ni vedel, kaj se dela z njegovimi delavci, ni opravičen, ker Pečar bi se brez vednosti njegove ne bil upal tako terorizirati in šikanirati delavce. Sicer je pa nastop delavcev proti Škrjancu, ko je moral bežati, dovolj dokazal, koliko spoštovanja živa med njimi.

Na nedeljskem shodu N. D. O. smo opazili tudi nekoliko najbolj zagriženih slovenskih socialistov, kateri so navdušeno ploskali poslancu Klofaču. Tudi vesel pojav za nas.

V sili vrag še muhe žre. Socialisti so bili poprej, ko se jim je še malo bolj godilo, vedno proti temu, da se koga sodnijsko toži, posebno ker se s tem razširja prepričanje in sovraštvo med delavstvom. A zadnji čas, ko vidijo, da rapidno propadajo so pa popolnoma nasprotno strune ubrali. Za vsako malenkost iščejo sedaj pri tisti sodnji zadoščanja, katero so poprej z ognjem in mečem hoteli uničiti.

Da jim pa pokažemo, da imajo avstrijski paragrafi za vse ljudi enako moč in dasiravno smo mi vedno molčali ter skušali vsak prepričati med socialisti in našimi delavci mirnim potom poravnati, smo vložili pred par dnevi 6 kazenskih ovadb, med katerimi je par zelo nevarnih. To pa edino radi tega, da jim dokažemo, da znamo tudi mi klin s klinom zbijati.

Iz proste luke. Kakor da jih je mrzel curek obilil, tako je razburil naše sodruga prihod poslanca Klofača in Buřivala — zlasti nekega Sosiča iz Sv. Križa je zeblo na jeziku. Na vse pretege je upil in togotil se, da pridejo sem „izdajalci“ in da on ne gre žnjimi. Kdo vas pa je vabil tja? V svojej navdušenostije celo zagotavljal ta sodrug, da bomo te svoje goste kleli predno poteče eno leto, to so veliki proroki naši sodrugi, ki hočejo kar vse že naprej znati in vganiti. Ali pomirite se, prijatelj S-s-ič, ne razburjajte si preveč svojo plemenito dušo, zakaj prorokovanje je prorokovanje, se zna izpolniti, ali pa tudi ne! Zna imeti svoje posledice ako se izjalovi! Glejte da se ne dogodi kakor prorokovalki ciganki, katere je navihane spustil kamen na nogo, cesar ona ni znala predvidjati. Psovko „Krumirji“ vam svetujemo pa da, jo obdržite za zobmi, sicer bomo drugače postopali in povemo vam, da smo siti Vašega terorizma, katerega Vi uganjate po prostej luki. Po Vašem bi to bilo enakopravnost ali celo svoboda vsakomur, ali drugi smo drugega mnenja in zato svetujemo, da odnehate, da ne bodedo prisiljeni postopati bolj odločno.

Važen shod je sklical Kopač v terek zvečer, da pojasni nedeljski shod N. D. O. Rekel je: Sodrugi, žalostno je, da se tako važnega shoda kot je današnji, udeležiti tako mala peščica ljudi. Farbal je nadalje, da imajo na celem Češkem narodnjaki samo 3 poslance, da češki narodni socialisti sploh ne ekzistirajo in druge take neumnosti. Dalje je rekel, da nimajo češki narodni socialisti 23.000 organiziranih železničarjev, kakor je rekel državni poslanec Klofač na nedeljskem shodu. Mi bi pa gospoda Kopača prav ponižno vprašali, kedo je volil 11 državnozbornih poslancev, ako ni narodnih socialistov na Češkem?

Sicer pa razumemo popolnoma dobro, zakaj se gre Kopaču; bliža se namreč konec brezskrbnega njegovega življenja in kakor vse kaže, moral bo tudi on v najkrajšem času gledati, da si na drug način zasluži vsakdanji kruh.

Sobotni „delavski večer“ in nedeljski shod, sta pa našim nasprotnikom zopet dokazala, da so minuli časi, ko so Kopač in kompanija bella farbali naše delavstvo.

Voda jim prihaja do grla. Včerajšnji „Delavski list“ tarna in joka na vse pretege, da ni nič res, kar nam je pravil državni poslanec železničar Buřival na nedeljskem shodu. Pravi, da je prišel v Trst iskat slavo, do katere ni mogel priti na Češkem. Mi pa povemo gospodom v ulici Boschetto (akoravno tam nič ne ukazujejo), da ima in tudi mora imeti vsak češki poslanec, katerega volijo delavci, tudi simpatije se strani istih, torej tudi nekaj slave za seboj. Dalje pravi, da je tovariš Buřival pozabil, da imajo železničarji že svojo močno organizacijo. — Tu je pa potrebno, da se malo pogovorimo. Ako bi gospodje socialisti pisali, da je pozabil, da s o i m e l i železničarji v Trstu enkrat močno organizacijo, no potem naj bi že bilo; ali danes, ko se vsak zavedni slovenski železničar s studom obrača od tiste „močne“ organizacije, ki mu je storila več zlega kot vsi njegovi izkoriščevalci, je tako pisanje neumna farbarija. Sodrugi, ako ste tako gotovi svoje močne organizacije, zakaj ste pa sklicali takoj v torek železničarski shod, s katerim ste napravili še veliko močnejši fiasko kot je vaša organizacija?

Dalje pišejo, da ima Buřival tudi Mandičovo navado, da laže. No, kar se pa tiče laganja, pa le počasi gospodje, pogledajte samo Vašega „lažnjivega kljukca“ Kopača, ki vam na shodih tako laže, da sam sebi verjame. Sedaj pride pa najbolj interesantna bedarija, s katero je dossegla notica Kopačevega glasila vrhunec vseh neumnosti. Pravi namreč, da jim je zagotovil ekscelencja Kopač, ki menda markira nekega tajnika železničarjev, da se je Buřival zlagal za najmanj 20 tisoč članov. Tukaj pa storimo korak nazaj! Ako je to zagotovil veleumni gospod Kopač, no, potem mora pa že na vsak način tako biti. Odgovor na to bedarijo naj gospodje čitajo v današnjem uvodnem članku, kjer je statistično dokazano, kako se je množilo število članov od leta do leta. Potem pravijo, da bode denar, ki ga troši N. D. O. za Buřival-ove pohode v Trst ostal brezuspešen. Na to odgovarjamo samo to, da Buřival in Klofač nimata potrebe denarja slovenskih delavcev, prišla sta iz ljubezni do naših delavcev, da jih podučita, kar se jima je tudi v polni meri posrečilo. Smešno se nam pa zdi, da naenkrat gospodje sodrugi pišejo, da trosi N. D. O. denar, katerega bi po njihovem mnenju absolutno ne mogla imeti, ko so vendar do sedaj vedno pisali, da ima N. D. O. samo 30 članov! Dalje pišejo, da jim je sodrug Kopač zagotovil, da jim bode za prihodnjo številko pripravil natančno statistiko članov Buřivalove železničarske organizacije. Radovedni smo, kako bode on to storil, ker dosedaj, dokler nista prišla Klofač in Buřival v Trst, sploh ni vedel, da obstoji organizacija čeških narodnih socialistov. Ker smo pa pošteno in resnicoljubni ljudje, pozivljamo Kopača in druge mazače krog „Delavskega lista“, da si ogledajo v uradnih urah v N. D. O. zednje letno poročilo čeških narodnih železničarjev.

Slovenski železničarji pa sedaj, ko so sami slišali zadnjo soboto in nedeljo zastopnika češkega delavstva, dobro vedo, kje je njih prostor.

Nedeljsko posvetovanje radi slovenske železničarske organizacije. — Na uvodnem mestu v današnji številki podajamo statistiko o močni železničarski organizaciji na Češkem. Priliko svojega bivanja v Trstu je drž. posl. tov. Buřival uporabil v svrhu posvetovanja o eventualni združitvi jugoslovanskih železničarjev z močno organizacijo čeških železn. čarjev. V nedeljo popoldan ob 4. uri se je vršilo to imenitno posvetovanje. Posl. tov. Buřival je v daljšem govoru razvil zgodovino češke železničarske organizacije. Našel je vse koristi in vdobnosti, ki bi jih jugoslovanski železničarji vtegnili imeti od eventualne združitve k češki organizaciji. Povdarjal je posebno, da je vsaka organizacija, ki ni močno obskrbljena tudi za slučaj stavke, le navidezna. Da se železničarjem pri „Narodni delavski organizaciji“ zagotovi tudi to slednje, je potrebno, da se išče stiko z močno organizacijo, a to je ravno češka železničarska organizacija. Razun tega je potreben tudi strokovni list za železničarje. Tudi temu bi odpomogla češka železničarska centrala. Govor tov. Buřivala je zval veliko odobravanja. Vdebatu, ki se

je na to razvila, so posegli tov. Dr. J. Mandič, gosp. Dr. Rybář, tov. Jaklič, Buřival, Skalet in razni železničarji, na kar je tov. Dr. J. Mandič zaključil to važno posvetovanje. Upamo, da se v kratkem pride na — delo!

Usoda slovenskega časnikarja. — Položaj češkega časnikarja je naravnost splenden nasproti onemu slovenskega kolege. Ali že o usodi češkega žurnalista piše F. J. Haras: „En človek se kmalu izčrpa, en par oči se kmalu utruji — potrebuje odpočitka in ne more oddahni se, je kolesce stroja, mora, naj hoče ali noče, more ali ne more! In te plače! Amerikanski „uvodni člankar“ ima desetkrat več nego marsikateri češki šefredakter! Da igra denar v časnikarstvu veliko vlogo, je gotovo! Žurnalista, hoče li imeti dobre vesti, mora v družbo, med ljudi. In naravno, trosi denar. Kaj pa more delati tak žurnalista, kateri ima recimo 200 K na mesec? Pri nas je časnikar uvrščen med zasebne uradnike in trideset, štirideset let od 1. januarja 1909. mora vlačiti svojo barko, hoče-li doživeti malce pokojnine. More-li vzdržati? Merhaut ni dočkal polnih 45 let življenja, Spačil-Zeranovski 43 in J. J. Drobny 30 let! Časnikarstvo pije človeku kri kakor vampir. Pogledajte si tridesetletnega časnikarja — izgleda kakor petdesetletni stavec. Mi služimo javnosti, kulturi itd. Mislim, da večina služi pošteno. In posledica? Skozi celo življenje nevolja ljudi (vseh ljudi ne morete zadovoljevati, čim poštenje vlačite svojo barko, tem več sovražnikov imate), za starost čaka na vas beda. Mi stavimo kri in živce — svojo stavo je vsakdo že zdavnaj zaigral. Dočakamo-li starosti — je strašno. Blagor onim med nami, ki znajo pravočasno umirati; kako grozna, kako pošastna ta perspektiva v bodočnosti. Uslihi-li to nekdo?“

In kaj naj pravi še le slovenski žurnalista katerega gmotno stanje je še mnogo hujše? In pri nas je še naravnost klasična dežela neolikanega grobjanstva političnih nasprotnikov in „štenkarije“ filisterskih somišljenikov!

Štrajk duhovnikov! V Petralia Sotania pri Palermu je prišlo pri slavnosti posvečanje cerkve do štrajka vsega duhovništva v mestu v protest proti temu, da se zavlačuje oddajanje izpraznjene beneficije in prebend novoimenovanemu proštu. Vse cerkve so prazne, ni maš, ni drugih cerkvenih obredov. Prebenda (plača) gre seve pred božjo službo!

V torek, dne 6. t. m. ob 7. in pol uri zvečer bode v prostorih „N. D. O.“ sestanek železničarjev-zaupnikov. Tovariši železničarji, pridite vsi!

Predsednik tov. dr. Josip Mandič odhaja za 10 dni iz Trsta. Toliko na znanje interesiranim delavcem.

Slovensko gledališče.

Danes zvečer odpro se zopet duri našega gl-dališča. Kakor se vse zdi, se bode letošnja sezona povzdignila še na višjo stopinjo kot prošlega leta. Dolžnost je vsakega delavca, da kolikor mogoče obišče gledališčne predstave. Da se jim to omogoči, bodo člani N. D. O. najbrž tudi letos vživljali znižane cene. To vse objavimo v prihodnih številkah. Za danes opozarjamo naše člane na današnjo glasovito dramo „Gospod Grobski“ in na jutrajšnjo dunajsko veseligr „Omikanci“. Začetek točno ob 8. uri.

DELAVCI, TOVARIŠI, kupujte svoj list „Narodni Delavec“, ker edino tako boste dokazali, da ste res zavedni delavci.

Iz naših dežel.

Češka državna poslanca Klofač in Buřival v Puli.

PULA, 30. septembra. — V ponedeljek zvečer je imela tukajšnja podružnica „N. D. O.“ javen shod, (in ne kakor laže socialistično glasilo, shod po § 2. Op. ur.) katerega sta se vdeležila češka državna poslanca tov. Klofač in Buřival, ki sta došla sem iz Trsta že v nedeljo zvečer ob 11. uri.

Shod je otvoril predsednik podružnice tov. Lacko Križ. Predstavil je češka gosta občinstvu, ki ju je pozdravilo z viharim aklamiranjem. Na to je tov. Lacko Križ v daljšem govoru naprosil poslanca Klo-

fača, naj se letos — ko dra. Laginja ni več v delegacijah — on zavzame tam za delavstvo pulskega arsenala in naj zastopa njega zahteve, katere je Organizacija že predložila grafu Montecuccoli v tozadevni spomenici.

Na to je govoril dr. Laginja, ki je izval v smislu tov. L. Križa.

Govoril je potem poslanec Klofač. Jedro njegovega govora je bila razlika mej brezdomovinskim demokratičnim socializmom in narodnim socializmom. „Ob vprašanju kruha — je dejal — smo mi internacionalni, a ko se gre za naše šole, za naš jezik in za našo kulturo, tedaj smo pa nacionalni!“ — Zaključil je svoj govor z obljubo, da se bo zavzemal za zahteve arsenalskih delavcev. — Občinstvo ga je burno aklamiralo.

Za njim je govoril posl. Buřival, ki je toplo priporočal navzočim, naj se tesno oklenejo naše organizacije in pokažejo s tem delavsko in narodno solidarnost.

Predsednik tov. Lacko Križ je na to prečital spomenico, ki se je svoječasno predložila upravi arsenala, s prošnjo na tov. Klofača, naj se v delegacijah potegne za postulate arsenalskih delavcev. Na to je zaključil ta krasno vspehi shod.

Po shodu se je šlo mnogo njih v restavraciji „Narodnega Doma“, kjer so z milima češkima gostoma preživeli par nepozabnih uric. — Žal, da moramo tu beležiti dejstvo, da je — poleg v Puli nastavljeni Čehov — sedel pri mizi s češkima državnima poslancema od vse pulske inteligence edini Lacko Križ. Kakor se vidi sploh ni inteligenca v naših krajih še razumela, da ona le skupaj z delavstvom tvorinarod!

TOVARIŠI! Čitajte Vaš list „Narodni Delavec“ in zahtevajte ga po vseh kavarnah in gostilnah.

Odgovorni urednik: ŠTEFAN KOS.
Lastnica in izdajateljica: NARODNA DELAVSKA ORGANIZACIJA v Trstu.
Tiska: TISKARNA „EDINOST“ v Trstu.

Književne novosti.

GREGORČIČ: Poezije, zv. IV. K 2-20
vezano „ 3-20
GOVEKAR: „Dobra gospodinja“,
gospodarska knjiga za naše mlade
gospodinj, vezano 2-80
„Štiri ruske slike“, povesti —60
BENES: „Brodskovski odvetnik“. 1-50
Kip Gregorčiča 4-

Vsakovrstne mašne knjige po raznih cenah.

Balončki v narodnih barvah po raznih cenah.

NOVOST! NOVOST
Nakiti za dvorane in vrte pri zabavah ::

v belo-modro-rudeših barvah, komad po 4 metre dolg stane po 40, 50, 60 in 80 vinarjev.

Vse te knjige, papir in potrebščine se dobivajo v

Slovanski knjigarni in papirnici Josip Gorenjec TRST. — Ulica Valdirivo 40.

Dr. Fran Korsano
specijalist za sifilitične in kožne bolezni
ima svoj ambulatorij
v Trstu, v ulici San Nicolò št. 9.
(nad Jadransko Banko)
Sprejema od 12. do 1. in od 5. in pol do 6. in pol pop.

**: Pekarna Josip Vatovec :
ulica Sette Fontane 834, Trst
s prodajo sladčic. - Vsak čas svež kruh.
Postrežba na dom.
Mokrg iz prvih ogrskih m'nov. Deže rtni prepeččen**

AUSTRO-AMERIKANA - TRST

Redna brzoplovba mej Trstom, Italijo, Grško, Severno in Južno Ameriko.
TRST-NOVI-YORK, via Patraso in Palermo, odhod 3-krat na mesec.
TRST-NOVI-ORLEANS, via Patraso in Palermo, odhod vsaki mesec.
TRST-BUENOS-AIRES, via Almeria, Cadix, Las-Palmas, Rio de Janeiro, Santos in Montevideo, odhod vsaki mesec.
Veliki transatlantski parniki z dvojnimi vijakom, preskrbljeni in luksuznimi inštalacijami, za potnike I. in II. razreda. — Marconijev brzojav.
Za informacije se je gglasiti pri ravnateljstvu v Trstu, ulica Molin Piccolo št. 2, ali pa h kateremu si bođi agentu ali korespondentu družbe.

Tovariši!

Jutri vsi v Rojan

na

vinsko trgatev

ki se vrši v krasno okinčanih prostorih]
Konsumn. društva v Rojanu
Postave za „Vinsko trgatev“.

- § 1. Krasti je dovoljeno!
- § 2. Krasti se sme le v občinskem vinogradu.
- § 3. Strogo je prepovedano pustiti se zasaciti.
- § 4. Kdor je zasačen plača: a) za veliki grozd 20 stotink; b) za srednji ali mali 10 st. c) za eno hrusko 10 stotink; d) za eno jabolko 10 stotink; e) za en grozd iz „krona“ se plača 1 krono, za celo „krono“ pa 5 kron.
- § 5. Kdor žali gospoda župana plača 1 K.
- § 6. Kdor občinskemu „slibarju“ nagaja ali mu reče osel plača 40 stotink.
- § 7. Kdor nočnemu čuvaju nagaja ali mu ugasne luč plača 20 stotink.
- § 8. Globa se plača pri komunskem uradu, ali pri podnradih. Kdor ne bi plačal, pride v „pržon“, odkoder se reši le, ako plača globo.
- § 9. Kdor se vpira javnim organom ali dela škodo v vinogradu in se ne poboljša, se ga, — potem ko se ga je posvarilo — odstrani iz vinograda in od trgatve.
- § 10. Lomiti „latnike“, poškodovati pržon in druge stvari, spadajoče k trgatvi je pod kaznijo 1 krona zadržano.

PLES.

Vstopnina k trgatvi 40 stot., k plesu gospodje 1 K, ženske 50 stot.
K obilni vdeležbi uljudno vabi
Prilavljalni odbor „Glasbenega društva „Trst“
(bivši tamb. odsek „Kola“)

Pekarna
Valentin Kukanja
vogal ul. Molin a Vento in Gastaldi
ima na razpolago
— vedno svež kruh —
in vsakovrstne sladščice.

Zaloga likerjev v sodčekih in butiljkah
Jakob Perhac
TRST — Via delle Acque — TRST
Veliki izbor vsakovrstnih najfinjših in starih vin v butiljkah. Postrežba točna. Cene zmerne. Se priporoča svojim rojakom za naročbe bodisi na debelo ali na drobno za razne slavnosti, poroke, krste, družinska pogoščenja itd. Za poletni čas se priporoča malinovec in tamarindo.

Podpisani priporoča sl. občinstvu svoji
pekarni in sladščičarni
v ulici CASERMA 17, in na TRGU CASERMA 4, kjer ima na razpolago vedno svež kruh najfinjše sladščice, potice itd. ter razne likerje in vina v butiljkah.
Udani
Alojzlj Gul.

Civilna in vojaška krojačnica
Bogata zaloga tu- in inozemskega blaga in vseh predmetov spadajočih v krojaško — obrt. —
Odlikovan dne 5. aprila 1906.
v Parizu s častno diplomom, častnim križcem in zlato kolajno in v Bruxelles-u z največjo odliko „GRAND PRIX“ diplomom.
Naročbe se izvršujejo točno in se dostavljajo na dom
August Štular.
TRST, via delle Pos'e (2. I. nadst. (nasproti Smolarsove papirnice)

Uljudno naznanjamo da smo otvorili popolnoma novo urejeno
trgovino izgotovljenih oblek za :: gospe, gospode in otroke
ter zagotavljamo točno in solidno postrežbo, kakor tudi najnižje stalne cene. Priporočamo se najodličnejšim spoštovanjem

Bohinec & Co. - Trst
Via delle Torri št. 2
(za orkvijske sv. Antona novega).

ŽIVNOSTENSKA BANKA PRO ČECHY A MORAVU - Obrtna banka za Češko in Moravsko.

Ustanovno leto 1868. Menjalnica: Via Nuova šte. 29. Podružnica v Trstu. Bančni prostori: Via S. Nicolò 30. TELEFON: 21-57
 CENTRALA v PRAGI — Podružnice na Dunaju, I. Herrengasse 12, v Brnu, Budjevojicah, Krakovu, Lvovu, Mor. Ostravi, Plznu, Prostějovu in Taboru. — CENTRALA v PRAGI.
KUPEJE IN PRODAJA VREDNOSTNE PAPIRJE, VALUTE IN DIVIZE — Akcijski kapital: K 30.000.000. — Rezervni in varnostni zakladi črez: 9.500.000. — Brzojavi: Ž. vnostenská, Trst
PREDUJMI NA VREDNOSTNE PAPIRJE IN BLAGO LEŽEČE V JAVNIH SKLADIŠČIH — **4 1/4 %** Vloge na vložne knjižice **4 1/4 %**
ESKOMPT MENIC IN INKASO. BORZNA NAROČILA — Tekoči računi in računi na bančni žiro. — STAVBENI KREDITI. — KREDITI PROTI DOKUMENTOM — VKRANJA.

Krojač Pavel Kočevar

se priporoča članom „N. D. O.“, bratom Sokolom in vsemu sl. občinstvu. — Izvršuje vsakovrstne obleke, kakor tudi sokolske kroje. Postrežba točna, cene zmerno. Švoji k svojim! Pavel Kočevar, krojač TRST, ulica Nicolò Machiaveli 13, TRST.

Podpisani naznanja sl. občinstvu, da je prevzel

pekarno in sladščičarno

Campo Belvedere št. 2
 kjer ima na razpolago trikrat na dan svež kruh in razne sladščiće, potice itd.
 Udani Filip Trobec.

Filip Ivanišević

zaloga dalmatinskega vina: lastni pridelek v Jesenicah pri Omišu v ulici Valdirivo 17 (Telefon 1405) v kateri prodaja na malo in veliko. — Nadalje priporoča slav. občinstvu svoje gostilne „All' Adria“ ul. Nuova št. 11 in „Al fratelli dalmati“ ulici Zudeeche št. 8 v katerih toči svoja vina I. vrst.

Katarina Vatovec

priporoča sl. občinstvu svojo

gostilno „Pri Detelji“

v ulici Belvedere 7
 kjer ima na razpolago najboljša vipavska in istrska vina, kakor tudi izvrsten kraški teran in Dreherjevo pivo. Posluži lahko z mrzlimi in gorkimi jedili.

Anton Jerkič

odlikovani fotografski atelje za moderno slikanje
 GORICA, Gosposka ulica št. 7.
 :: ELEKTROFOTOGRAFSKI ATELJE ::
 TRST, Via delle Poste št. 10.
 SVOJI K SVOJIM!

Prva slovanska brivnica

■■■■ v Trstu ■■■■

Priporočam slov. občinstvu u mestu in v okolici svojo higijenično vrejeno

: slovansko: brivnico

v ulici Saverio Mercadante št. 1 (blizu Slovanske knjigarnje).

Vekoslav Gjurin brivec.

Podpisani priporoča sl. občinstvu svojo dobroznano

gostilno s krasnim vrhom „Al buon ritrovo“

v ulici Stadion št. 19,

kjer toči kraški teran prve vrste, najboljše istrsko belo in črno vino, poleg tega izvrstno vipavsko in tudi dalmatinsko vino, kakor tudi Dreherjevo pivo ter more poslužiti z domačo kuhinjo kakor tudi z mrzlimi jedili. — Posebno ugodno za delavce.

Za obilen obisk se priporoča rodoljub Andrej Furlan.

Prevode vsakršnih spisov ali tiskovin iz slovenščine ali hrvaščine na italijanščino

ozir. nasprotno, oskrblja v tem popolnoma izvežbana oseba. Naslov v uradih »Narodne delavske organizacije« ulica Lavatoio št. 1, I.

Podpisana priporoča sl. občinstvu svojo gostilno

„Pri rojanskem hribu“

v Rojanu za cerkvijo, kjer toči najbolje

vipavsko, črno istrsko in domače Škuretovo vino

po jako zmernih cenah.

Ima na razpolago tudi pivo Göss.

Točna postrežba.

Antonija Mesesnel.

Podpisani priporoča svojo

GOSTILNO

v ul. dell'Istria 658

kjer toči najizvrstnejša istrska vina in dalmatinski opolo. Postreže lahko tudi z mrzlimi in gorkimi jedili.

G. Babič.

Slovanska knjigoveznica v Trstu

ANTON REPENŠEK ul. Cecilia št. 9.

priporoča se sl. občinstvu za vsa v to stroko spadajoča dela od najpriprosteje do najfinejše vrste.

Postrežba točna in solidna.

Kdor hoče piti dober

teran!

ali dobro

: vipavsko :

ali pa najbolje

istrsko vino

naj se oglasi v gostilni pri »STARI BRESKVI« ki je last Hinka Kosiča v ulici del Belvedere 17, kjer dobi tudi najizvrstnejšo kuhinjo in vse to po najzmernejših cenah.

Podpisani priporočam sl. občinstvu in tov. članom „N. D. O.“ svojo dobro znano gostilno

Andemo de Franz

v ulici Geppa 16

kjer točim pristno vipavsko po 80, na dom po 72 st. liter in črno istrsko vino po 72, na dom po 64 st. liter, kakor tudi Krnovo pivo. Postrežem tudi lahko ob vsaki uri z najizvrstnejšo kuhinjo in z mrzlimi jedili.

Tovariš Josip Furlan.

Gostilno Magagna

na vogalu ulic Carradori in Carlo Ghega

kjer toči najboljšo „Kriško vino“, in pivo Puntigam. — Postreže ob vsaki uri z gorkimi in mrzlimi jedili. Udani Jakob Maganja.

Podpisani priporoča sl. občinstvu svojo dobroznano žganjarno

v ulici Miramar I., nasproti kolodvoru južne železnice kjer toči najpristnejši kranjski brinjevec, vipavski tropinovec in prve vrste slivovec itd. Ima na razpolago tudi razne sirupe in druge likerje. Ferdinand Pečenko.

: NOVO POGREBNO PODJETJE :

v Trstu, ul. Vincenzo Bellini 13, telefon 1402

tlk cerkve sv. Antona novega.

Bogato preskrbljeno z najlepšo in vso pogrebno opravo. Mrtvaški vozovi na izbero, za prireditev vsakovrstnih pogrebov.

Lastna izdelovalnica in zaloga venojev in raznih cvetlic itd. Prodaja vsakovrstnih predmetov mrtvaške stroke. Zaloga voščilnih sveč, z lastno tovarno. — Prodaja na debelo in na drobno. Sprejema naročila za prirejanje pogrebov na deželno in v inozemstvo. VODSTVO.

K 13 samo stane krasna moška obleka iz finega blaga edino-le v zaloge izgotovljenih obles K 13

V. Dobauschek

TRST, ul. Giosuè Carducci 11 (prej ul. Torrente), TRST.

Vrhu tega po jako nizkih cenah:

barvane ali črne obleke za moške in dečke, kakor tudi oblečice za oroke. — Paletots, površniki, raglau, ulster, jope, jopiči, telovniki, hlače, modre bluže za kovače in mehanike, klobuki, kape, pletenine, spodnje hlače, srajce, naprsniki, ovratniki, ovratnice, zapestniki, nogovice in druge potrebščine za moške.

Izdelujejo se obleke po meri. Govori se slovensko.

Delniška glavica: OSREDNJA BANKA ČEŠKIH HRANILNIC

K 10.000.000. Telefon 19-95. Podružnica v Trstu — Piazza del Ponterosso 3. Vlog okoli: K 85.000.000 Naslov za brz.: SPOROBANKA

4 1/4 % vloge na knjižice. Menjalnica. BANČNO TRGOVANJE VSEH VRST. — Premijene vloge po 4 3/4 %
4 1/4 % Vloge na tekoči račun do **4 1/4 %**
 Centrala denarnih zavodov avstro-ogrskih. — Izdaja sirotinsko-varne 4% bančne obligacije

-- JADRANSKA BANKA v TRSTU --

Via della Cassa di Risparmio št. 5 (lastno poslopje)

KUPEJE IN PRODAJA VREDNOSTNE PAPIRJE (RENTE, OBLIGACIJE, ZASTAVNA PISMA, PRIJORITETE, DELNICE, SREČKE i. t. d.) VALUTE IN DEVIZE PREDUJMI NA VREDNOSTNE PAPIRJE IN BLAGO LEŽEČE V JAVNIH SKLADIŠČIH.
 Eskompt menic in inkaso, borzna naročila SAFE-DEPOSITS Promese k vsem žrebanjem. — Zavarovanje srečk. Menjalnica
4 1/4 % VLOGE NA KNJIŽICE. — TEKOČI IN ŽIRO RAČUN — VLOŽENI DENAR OBRESTUJE SE OD DNE VLOGE DO DNE VDIGA. : : : : STAVBNI KREDITI - KREDITI PROTI DOKUMENTOM VKRANJA. — — —

Uradne ure: 9 — 12., 2.30 — 5.30. — Brzojavi: „JADRANSKA“ — Trst. — Telefon: 1463 in 793.